

**MODEL INSTITUCIONALITZAT
D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA
PROMOGUT PEL SÍNDIC DE GREUGES DE
CATALUNYA A SÈRBIA**

Barcelona, desembre de 2009

1. Introducció

Des de 2002 i fins a l'actualitat, el Síndic de Greuges de Catalunya (www.sindic.cat), amb fons de l'AECID –Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (www.aecid.es)– i de l'ACCD –Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament– (www.cooperaciocatalana.cat), promou la institucionalització d'un model d'assistència jurídica gratuïta per mitjà de projectes de cooperació que han instaurat un sistema que actualment s'està mantenint amb fons de l'Administració sèrbia.

Els tres projectes duts a terme fins a la data, amb el mateix enfocament i objectiu, són:

- **PROJECTE PILOT A NIS 2003** (Enllaç a la presentació del projecte i dades estadístiques) (<http://www.sindic.cat/site/files/73/asistenciajuridicaserbia.pdf>)

- **PROJECTE D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA A SÈRBIA 2004-2007:**

- Enllaç a la revista de presentació del projecte i dades estadístiques 2003-2006 (http://www.sindic.cat/site/files/73/PublicacioAJG_ca.pdf)

- Enllaç a les dades estadístiques 2003-abril 2007 (<http://www.sindic.cat/site/files/73/Dades%20estad%20cat%20i%20serbi%20rev%20sat.pdf>)

- **PROJECTE D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA A VOJVODINA 2008-2009**

- Enllaç al comunicat de premsa de març de 2009 i dades estadístiques dels serveis d'orientació jurídica per a l'any 2008:

Comunicat de premsa amb motiu de la roda de premsa de 12 de març de 2009 al Consell Executiu de Vojvodina

(http://www.sindic.cat/site/files/74/NOTA%20DE%20PREMSA_12_mar%20E7_09_DEF_CATAL%20C0.pdf)

Dades estadístiques presentades en aquesta roda de premsa

(<http://www.sindic.cat/site/files/74/Dades%20estad%20stiques%20SOJ%202008.pdf>)

- Enllaç a la informació penjada a la pàgina web del Consell Executiu de Vojvodina (en serbi):

Presentació del projecte

(http://psloksam.byethost16.com/index.php?option=com_content&view=article&id=83&Itemid=61)

Descàrrega de documents i formularis necessaris per a la gestió del torn d'ofici

http://psloksam.byethost16.com/index.php?option=com_content&view=article&id=84&Itemid=64

- ☑ Enllaç a la informació penjada a la pàgina web del Col·legi d'Advocats de Vojvodina (en serbi):

Informació general sobre el projecte i normativa interna sobre el servei d'orientació jurídica <http://www.akv.org.rs/novost.html?id=52>

Normativa interna sobre el torn d'ofici <http://www.akv.org.rs/novost.html?id=53>

Descripció i desenvolupament del projecte (actualitzat en data: 14.08.08) <http://www.akv.org.rs/novost.html?id=54>

Seminaris de formació sobre el torn d'ofici <http://www.akv.org.rs/novost.html?id=50>

- ☑ Enllaç al comunicat de premsa de desembre de 2009 i dades estadístiques dels serveis d'assistència jurídica gratuïta per als anys 2008 i 2009:

Comunicat de premsa amb motiu de la roda de premsa de l'11 de desembre de 2009 al Consell Executiu de Vojvodina http://www.sindic.cat/site/files/74/NOTA%20DE%20PREMSA_11_desembre_09.pdf

Dades estadístiques presentades en aquesta roda de premsa <http://www.sindic.cat/site/files/74/Resultats%20catala%202008%20i%202009.pdf>

2. Descripció i característiques del sistema implantat

☑ Serveis que inclou i beneficiaris

Aquest model d'assistència jurídica gratuïta parteix del sistema espanyol i consisteix en un **servei d'orientació jurídica** en què s'assessora jurídicament de forma gratuïta tots els ciutadans que acudeixen a l'oficina, i un servei de **torn d'ofici** (servei públic pagat per l'Administració que consisteix en el fet que aquesta es fa càrrec de les despeses de la feina realitzada per un advocat, davant els tribunals, en defensa dels drets de les persones a qui manquen els mitjans econòmics per sufragar-ne el cost, una vegada el ciutadà ha acreditat la manca de solvència econòmica).

Tant el servei d'orientació jurídica com el torn d'ofici es conceben com a serveis públics finançats per l'Administració sèrbia i prestats pels col·legis d'advocats que tenen encomanada la gestió d'ambdós serveis.

☑ Prestador dels serveis: col·legis d'advocats

En els **serveis d'orientació jurídica (SOJ)** un advocat del col·legi d'advocats rep, de forma gratuïta i en privacitat, qualsevol persona que hi acudeix, l'orienta jurídicament i l'informa sobre si el seu assumpte exigeix que se li designi advocat, o, si no li cal, el dirigeix cap a la institució o organisme que sigui competent per resoldre el seu problema.

Si cal la intervenció d'un advocat, tant en els SOJ com en els ajuntaments, en el cas de Vojvodina, es lliura a la persona interessada la sol·licitud de **defensa lletrada gratuïta davant els tribunals**, se l'ajuda a emplenar correctament la sol·licitud i se li exigeixen els documents acreditatius de les circumstàncies personals i econòmiques. Tota aquesta documentació es presenta a les comissions de torn d'ofici, formades per representants del col·legi d'advocats i de l'Administració. Aquestes comissions proposen al col·legi la designació d'un advocat, tret que desestimin la sol·licitud perquè els ingressos del sol·licitant superin el màxim econòmic fixat per l'Administració per concedir-l'hi o perquè la prestació sigui manifestament insostenible davant els tribunals, és a dir, que no tingui els fonaments jurídics que la facin viable davant els tribunals. El ciutadà pot interposar un recurs contra la resolució que desestima la seva sol·licitud. El recurs és inapel·lable.

☑ Característiques

Aquest sistema d'assistència jurídica gratuïta prestada pels col·legis d'advocats té un caràcter de servei independent i autònom, tal com estableix l'article 67 de la Constitució de Sèrbia, ja que segons el que disposa l'article esmentat, aquest sistema assegura una assistència legal independent, sense més subjecció que el respecte a la llei. De fet, aquest sistema garanteix la independència de l'advocat i

la seva llibertat d'expressió en judici, la lleialtat absoluta al defensat i el secret professional. Els col·legis d'advocats controlen els principis deontològics que han d'observar els advocats en la prestació de l'assistència jurídica gratuïta, al mateix temps que en garanteixen la independència respecte dels poders públics. Els documents i les resolucions en la gestió de l'assistència jurídica gratuïta, les normes de funcionament del servei d'orientació jurídica i el torn d'ofici i les remuneracions als advocats són les mateixes en tots els col·legis d'advocats.

Aquesta remuneració, que el Col·legi d'Advocats abona als advocats que voluntàriament i per torn d'ordre alfabètic presten els seus serveis en aquest sistema, és la següent: per la defensa lletrada en un cas davant els tribunals, 40 euros; per l'assessorament en els serveis d'orientació jurídica, 20 euros per 4 hores de feina.

☑ Administració municipal pionera i compatibilitat amb el marc legal vigent

Amb el sistema d'assistència jurídica gratuïta implantat mitjançant aquest projecte, els ajuntaments de Nis, Pancevo, Sabac, Zrenjanin, Prokuplje, Lebane, Vlasotince, Novi Beograd i de la Província Autònoma de Vojvodina, juntament amb el Consell Executiu de Vojvodina:

- S'han avançat respecte de l'Estat establint un model global, coordinat, coherent i econòmicament sostenible d'assistència jurídica gratuïta, que assegura que l'Administració pública compleix les seves obligacions internacionals sobre el dret a la igualtat en l'accés a la justícia, un element important del procés d'accés a la Unió Europea.
- Han ajudat a determinar la demanda real de servei d'orientació jurídica i torn d'ofici i aporten informació útil per determinar els costos reals i els estàndards de qualitat de l'assistència jurídica gratuïta.
- Contribueixen a demostrar la plena compatibilitat del sistema amb el marc legal vigent, la seva adaptació a un pressupost reduït i a la gairebé inexistent burocràcia.

3. Institucions participants en els projectes i funcions assignades

☑ **Síndic de Greuges de Catalunya**

El Síndic de Greuges de Catalunya és el director i l'executor dels projectes. En conseqüència, aporta recursos personals, materials i econòmics al projecte, de manera que també n'és cofinançador, juntament amb l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID) i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD).

☑ **Col·legis d'Advocats**

Els col·legis d'advocats de **Vojvodina, Belgrad, Sabac i Nis** són els encarregats d'organitzar i de prestar els serveis d'assistència jurídica gratuïta.

☑ **Administració sèrbia**

El **Parlament de Vojvodina**, en data de 14 d'abril de 2005, va aprovar una recomanació dirigida a tots els ajuntaments d'aquesta província autònoma en el sentit que establissin aquest model d'assistència jurídica gratuïta.

Mitjançant una carta de data 6 de juny de 2005, el **ministre d'Administracions Públiques i Locals**, Zoran Loncar, va enviar una recomanació a tots els ajuntaments de Sèrbia que proposava aquest sistema d'assistència jurídica gratuïta perquè el va considerar d'interès per als ciutadans de Sèrbia.

Els ajuntaments de **Nis** (des de l'any 2003), **Pancevo, Sabac, Zrenjanin** (des de l'any 2005), **Prokuplje, Lebane, Vlasotince i Novi Beograd** (des de l'any 2006) financen la prestació del servei d'orientació jurídica i torn d'ofici com a serveis públics, de manera que garanteixen als seus ciutadans el dret de defensa.

A **Vojvodina**, els ajuntaments d'**Ada, Becej, Bela Crkva, Coka, Mali Idos, Nova Crnja, Novi Becej, Odzaci, Opovo, Sremski Karlovci, Subotica, Zitiste i Titel** (des de l'any 2008) i **Kikinda** (des de l'any 2009) financen la prestació del servei d'orientació jurídica conforme a aquest model. Atès que als SOJ s'atenen tots els ciutadans que hi acudeixen independentment del seu lloc de residència a Vojvodina, aquests serveis d'orientació jurídica, pel seu repartiment geogràfic, cobreixen les necessitats dels ciutadans de Vojvodina.

Per la seva part, el Consell Executiu de Vojvodina, a partir de l'any 2010, assumirà el finançament del torn d'ofici, que es va posar en marxa el 2009 amb el finançament del Síndic, per als ciutadans de tot Vojvodina que presentin la seva sol·licitud i compleixin els requisits necessaris.

☑ **Oficina Nacional del President**

L'**Oficina Nacional del President** va impulsar, en el marc del Projecte d'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia (2004-2007), la firma de convenis de col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya, els Ajuntaments i els respectius col·legis d'advocats, la qual cosa va fer possible la implantació de l'assistència jurídica gratuïta als municipis de Sabac, Zrenjanin, Prokuplje, Lebane i Vlasotince, on l'Oficina Nacional va actuar en qualitat d'observadora del projecte.

☑ **Ombudsman de Vojvodina**

És la institució observadora de la implantació del Projecte d'assistència jurídica gratuïta a Vojvodina.

4. On s'ha implantat el sistema

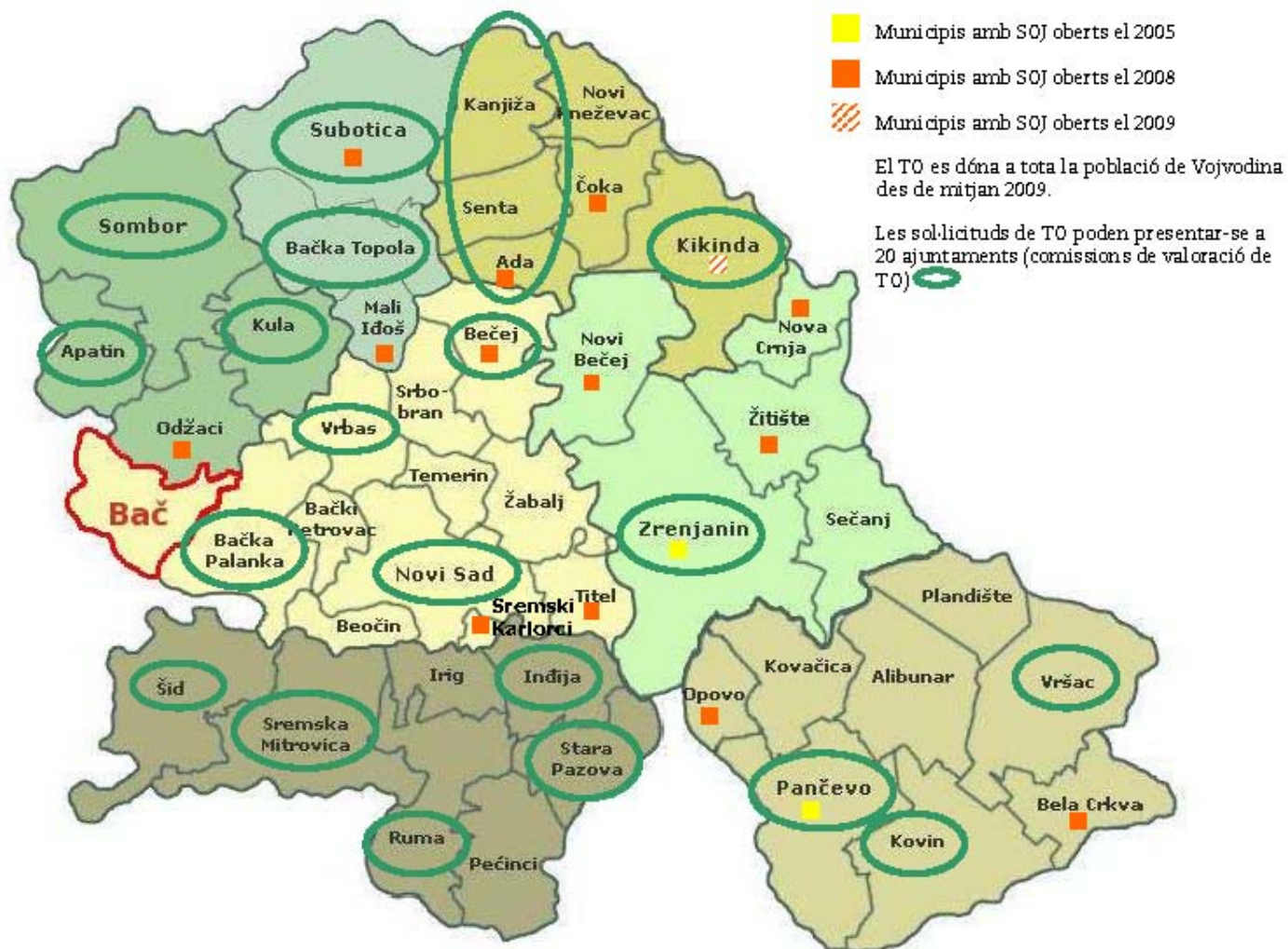
Cal destacar que la suma total d'advocats que presten el servei d'orientació jurídica i el torn d'ofici a totes les localitats indicades supera els 300 advocats i que es dona cobertura a gairebé dues cinques parts (un 37%) de la població de tot Sèrbia, partint de la base que Vojvodina representa un 27% de tota la població del país.

SÈRBIA

■ Any d'inici de SOJ (servei d'orientació jurídica) i TO (torn d'ofici)

VOJVODINA

5. Abast supramunicipal del sistema. Extrapolació a tot l'estat de Sèrbia

El suport a aquest sistema d'assistència jurídica gratuïta per part de les institucions sèrbies, els bons resultats estadístics que mostraven la gran acceptació per part dels ciutadans, l'eficàcia del model tant en grans ajuntaments (Novi Beograd, Pancevo, Nis...) com en ajuntaments de la zona rural més desfavorida econòmicament (Prokuplje, Lebane, Vlasotince) i l'extensió progressiva del model a Sèrbia van ser la base per donar un salt qualitatiu: la implantació del model no només en l'àmbit municipal sinó també regional.

Així sorgeix el Projecte d'assistència jurídica gratuïta a la Província Autònoma de Vojvodina, en què el servei d'orientació jurídica és finançat pels ajuntaments que ho volen (Ada, Becej, Bela Crkva, Coka, Mali Idos, Nova Crnja, Novi Becej, Odzaci, Opovo, Sremski Karlovci, Subotica, Zitiste, Titel i Kikinda) i el torn d'ofici és finançat pel Consell Executiu de Vojvodina, la qual cosa implica que tots els ciutadans de Vojvodina que reuneixen els requisits econòmics tenen el dret a la defensa gratuïta davant els tribunals. Això suposa la creació d'una coordinació institucional entre el Col·legi d'Advocats de Vojvodina, el Consell Executiu de Vojvodina, els ajuntaments i les comissions de torn d'ofici que analitzen les sol·licituds, la qual cosa s'està duent a terme amb bons resultats a la pràctica i amb molt baix cost burocràtic i econòmic.

A partir de la demostració que el model impulsat pel Síndic és vàlid com a sistema integral aplicat a un territori supramunicipal, s'està aconseguint provar, a escala reduïda, que el sistema pot funcionar a tot Sèrbia.

L'experiència de Vojvodina, quant a costos i estadístiques, és un clar referent a l'hora de prendre decisions sobre el model a implantar a tot Sèrbia.

6. Aspectes que cal tenir en compte en la regulació per llei del dret a l'assistència jurídica gratuïta

El model de torn d'ofici instaurat a Sèrbia garanteix al ciutadà a qui manquen recursos econòmics el caràcter gratuït dels serveis de l'advocat que per torn li correspon. Per aplicació de la legislació, no es pot garantir al ciutadà que estigui exempt del pagament de taxes judicials i de les despeses del pèrit. Amb referència a això, als indrets on aquest sistema de torn d'ofici s'ha implantat, s'ha arribat a acords amb la judicatura per evitar el pagament de taxes dels ciutadans als quals s'ha reconegut el dret al torn d'ofici.

Considerem que quan es reguli a Sèrbia el dret a la defensa gratuïta davant els tribunals s'ha de poder garantir al ciutadà l'exempció no només del pagament de l'advocat, sinó també de les taxes judicials i dels honoraris del pèrit.

Persones de contacte

Judit Salas: cap de Relacions Exteriors i Cooperació del Síndic de Greuges de Catalunya i co-coordinadora del projecte (jsalas@sindic.cat)

Arantxa Díaz: col·laboradora del Síndic de Greuges de Catalunya i co-coordinadora del projecte (arantxa.diaz@gmail.com)

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig de Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

SÍNDIC
EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES